

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2007. június 7.*

A C-222/05–C-225/05. sz. egyesített ügyekben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a College van Beroep voor het bedrijfsleven (Hollandia) a Bírósághoz 2005. május 20-án érkezett, 2005. május 17-i határozataival terjesztett elő az előtte

J. van der Weerd,

a Maatschap Van der Bijl,

J. W. Schoonhoven (C-222/05. sz. ügy),

id. H. de Rooy,

ifj. H. de Rooy (C-223/05. sz. ügy),

a Maatschap H. en J. van 't Oever,

a Maatschap F. van 't Oever en W. Fien,

* Az eljárás nyelve: holland.

B. van 't Oever,

a Maatschap A. en J. Fien,

a Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf,

H. Koers,

a Maatschap K. en G. Polinder,

G. van Wijhe (C-224/05. sz. ügy),

B. J. van Middendorp (C-225/05. sz. ügy)

és

a Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts tanácselnök, Juhász E., R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský (előadó) és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: M. Poiares Maduro,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. december 7-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- J. van der Weerd, a Maatschap Van der Bijl, J. W. Schoonhoven, a Maatschap H. en J. van 't Oever, a Maatschap F. van 't Oever en W. Fien, B. van 't Oever, a Maatschap A. en J. Fien, a Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf, H. Koers, a Maatschap K. en G. Polinder és A. van Wijhe képviselőiben A. van Beek és G. de Jager advocaten,
- a holland kormány képviselőiben H. G. Sevenster és C. ten Dam, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviselőiben G. de Bergues és R. Loosli-Surrans, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőiben F. Erlbacher, M. van Heezik és T. van Rijn, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2007. március 1-jei tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek egyrészt a nemzeti bíróságnak az igazgatási aktusoknak az 1990. június 26-i 90/423/EGK tanácsi irányelvvel (HL L 224., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 10. kötet, 122. o.) módosított, a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedések bevezetéséről szóló, 1985. november 18-i 85/511/EGK tanácsi irányelvvel (HL L 315., 11. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 6. kötet, 265. o., a továbbiakban: 85/511 irányelv) való összeegyeztethetőségének hivatalból történő értékelésére vonatkozó hatáskörét szabályozó közösségi jog értelmezésére, másrészt ennek az irányelvnek az értelmezésére irányulnak.
- 2 Ezeket a kérelmeket a J. van der Weerd, a Maatschap Van der Bijl, J. W. Schoonhoven, id. H. de Rooy és ifj. H. de Rooy, a Maatschap H. en J. van 't Oever, a Maatschap F. van 't Oever en W. Fien, B. van 't Oever, a Maatschap A. en J. Fien, a Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf, H. Koers, a Maatschap K. en G. Polinder, A. van Wijhe és B. J. van Middendorp és a Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit között az előbbiek tulajdonába tartozó állatok leölése tárgyában folyamatban lévő ügyben terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

- 3 A 85/511 irányelv meghatározza a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedéseket. 4. cikke alapján a tagállamok biztosítják, hogy ha

valamely gazdaságban egy vagy több állat fertőzöttségre vagy kontaminációra gyanús, haladéktalanul hatósági vizsgálatot indítanak a fertőzés gyanújának megerősítésére vagy kizárására, különös figyelemmel arra, hogy a hatósági állatorvos levegye, illetve levetesse a laboratóriumi vizsgálatokhoz szükséges mintákat.

- 4 Az irányelv 5. cikke szerint továbbá a tagállamok biztosítják, hogy amint beigazolódik, hogy a gazdaságban egy vagy több fertőzött állat található, az illetékes hatóság haladéktalanul bevezeti az e cikkben meghatározott intézkedéseket, így többek között azt, amely szerint a gazdaságban található, a fertőzésre fogékony állatfaj valamennyi egyedét hatósági felügyelet mellett a helyszínen le kell ölni olyan módon, ami kizárja a ragadós száj- és körömfájás vírusa továbbterjedésének mindennemű kockázatát.
- 5 Az irányelv 11. cikkének (1) bekezdéséből és 13. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a ragadós száj- és körömfájás felderítésével kapcsolatos laboratóriumi vizsgálatokat, és kutatás, diagnózis és/vagy oltóanyag-előállítás céljából a száj- és körömfájás vírus kezelését az irányelv mellékletében felsorolt, jóváhagyott létesítményekben és laboratóriumokban végezzék.
- 6 A 85/511 irányelv „A ragadós száj- és körömfájás élő vírusának kezelésére jogosult nemzeti laboratóriumok” című B. mellékletének „Hollandia” rovatában a „Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad” szerepel.

A nemzeti szabályozás

- 7 Az államigazgatási eljárásról szóló általános törvény (Algemene Wet Bestuursrecht) 8:69. cikke a következőket írja elő:

„Az eljáró bíróság a kereset, az előterjesztett iratok, az előzetes vizsgálat és az ügy tárgyaláson történő vizsgálata alapján határoz.

2. A bíróság hivatalból kiegészíti a jogalapokat.

3. A bíróság hivatalból kiegészítheti a tényeket.”

- 8 A gazdasági ügyekben előterjeszthető közigazgatási jogorvoslatokról szóló törvény (Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie) 19. cikkének (1) bekezdése alapján ez a rendelkezés alkalmazandó a College van Beroep voor het bedrijfsleven előtt folyamatban lévő eljárásokban.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 9 2001 februárjában ragadós száj- és körömfájásjárvány jelentkezett Hollandiában. Az alapügy felperesei ebben az időszakban haszonállatok, köztük hasított körmű állatok tenyésztésével foglalkoztak. A felperesek gazdasági kevesebb, mint két kilométerre voltak azoktól a gazdaságoktól, amelyeket Rijksdienst voor de keuring van Vee en

Vlees (állat- és húselőrzési nemzeti szolgálat, a továbbiakban: RVV) igazgatója ragadós száj- és körömfájással fertőzöttnek nyilvánított. Ezt az ID-Lelystad BV laboratórium (a továbbiakban: ID-Lelystad) által végzett vizsgálat eredménye alapján állapították meg, amelyet telefaxon továbbítottak, és amely szerint a fertőzött gazdaságokban levett minták pozitívnak bizonyultak.

- 10 A ragadós száj- és körömfájás megállapítását követően az RVV igazgatója határozatot hozott az alapügy felpereseivel szemben, amelynek értelmében a gazdaságaiban található valamennyi hasított körmű állatot ragadós száj- és körömfájással fertőzöttnek kell tekinteni, mivel ragadós száj- és körömfájás esetét állapították meg a közelükben, és így nem zárható ki, hogy az említett gazdaságokban található állatok megfertőződhetnek ezzel a betegséggel.
- 11 Az RVV igazgatója ugyanezen határozataival értesítette az alapügy felpereseit a ragadós száj- és körömfájás vírusa elleni védekezésre, és terjedésének megakadályozására irányuló, adott számú intézkedésről, köztük a gazdaságaikban található valamennyi hasított körmű állat vakcinázásáról, majd leöléséről. Ezért ezeket az állatokat vakcinázták, majd ezt követően leölték.
- 12 Miután az alapügy felperesei e határozatok ellen panasszal éltek az RVV igazgatójánál, aki ezeket mint megalapozatlant elutasította, az alapügy felperesei a kérdést előterjesztő bíróság előtt keresetben támadták meg az említett igazgató által hozott elutasító határozatokat.
- 13 A ragadós száj- és körömfájás gyanújára vonatkozó megállapítás, és így az RVV igazgatója által hozott határozatok jogszerűségét vitatva az alapügy felperesei többek

között arra alapították jogalapjaikat, hogy a hatóság tévesen értelmezte a fertőzöttségre gyanús állat fogalmát, a ragadós száj- és körömfájás klinikai jeleit, és a vérvétel során alkalmazandó eljárásokat.

- 14 A kérdést előterjesztő bíróság valamennyi jogalapot elutasította. Előadta viszont, hogy az előtte folyamatban levő hasonló ügyekben, amelyek a Bíróság C-28/05. sz., Dokter és társai ügyben 2006. június 15-én hozott ítélete alapjául szolgáltak, a hasonló határozatok jogszerűségét más jogalapokra hivatkozással vitatták, amelyeket az alapügy felperesei nem terjesztettek elő.
- 15 Ezekkel a jogalapokkal azt adták elő, hogy az RVV igazgatója nem foganatosíthat a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló intézkedéseket az ID-Lelystad által végzett vizsgálatok alapján, mivel ez utóbbi a 85/511 irányelv alapján nem jogosult ezek elvégzésére. Azonkívül az RVV igazgatója nem hozhatta meg a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló intézkedéseket kizárólag azon telefax tartalma alapján, amelyet az ID-Lelystad küldött, és amely a laboratóriumi vizsgálati eredményeket tartalmazta. Ki kellett volna kérnie és meg kellett volna vizsgálnia a laboratórium által készített dokumentációt, és ellenőriznie kellett volna, hogy szabályszerűen végezték-e el ezeket a vizsgálatokat.
- 16 A College van Beroep voor het bedrijfsleven megállapítja, hogy az ilyen jogalapok is kihathatnának a jelen alapeljárások kimenetelére. Mivel azonban ezeket a jogalapokat nem terjesztették elő, a nemzeti eljárási szabályok alapján nem lehet ezeket figyelembe venni. A államigazgatási eljárásról szóló általános törvény 8:69. cikke szerint a bíróság csak az elé terjesztett kérdésekről határoz. Jóllehet a cikk (2) bekezdése szerint a bíróság hivatalból kiegészíti a jogalapokat, ebből a rendelkezésből mégis arra kell következtetni, hogy a bíróság azokat a kifogásokat önti jogi formába, amelyeket a felperes a vitatott igazgatási aktussal szemben megfogalmazott. Különbséget kell tenni az említett jogalapok hivatalból történő kiegészítésére vonatkozó kötelezettség és a bíróság saját kezdeményezéséből történő értékelése között. Ez utóbbira csak a hivatalból alkalmazandó – az igazgatási szervek

és a bíróság hatáskörére vonatkozó, valamint az elfogadhatósági – szabályok alkalmazása esetén van szükség.

17 A kérdést előterjesztő bíróság viszont felteszi azt a kérdést, hogy a közösségi jogra tekintettel figyelembe kell-e vennie azokat a közösségi jogra alapított érveket, amelyekre az alapügy felperesei nem hivatkoztak. Felmerül ugyanis annak a kérdése, hogy az a nemzeti eljárásjogi rendelkezés, amely szerint a bíróság nem értékelheti a jogvita keretein kívüli jogalapokat, nem teszi-e a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézé a közösségi jogrend által biztosított jogok gyakorlását.

18 E körülmények között a College van Beroep voor het bedrijfsleven a négy alapügyben az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Megköveteli-e a közösségi jog a hivatalbóli vizsgálatot – azaz olyan kritériumok alapján folytatott vizsgálatot, amelyek a jogvita alapján kívül esnek – a 85/511 [...] irányelvből levezetett kritériumok alapján?

2) Amennyiben az 1. kérdésre adott válasz igenlő:

Közvetlen hatálya van-e a 85/511 [...] irányelv 11. cikke (1) bekezdése első franciabekezdése és 13. cikk (1) bekezdése második franciabekezdése rendelkezéseinek együttes alkalmazása alapján fennálló, annak biztosítására vonatkozó tagállami kötelezettségnek, hogy a ragadós száj- és körömfájás felderítésével kapcsolatos laboratóriumi vizsgálatokat a 85/511[...] irányelv B. mellékletében felsorolt laboratóriumban végezzék?

- 3) a) Úgy kell-e értelmezni a 85/511[...] irányelv 11. cikkének (1) bekezdését, hogy jogi következménye van annak a körülménynek, hogy a ragadós száj- és körömfájást egy olyan laboratórium állapítja meg, amely nincs felsorolva a 85/511/EGK irányelv B. mellékletében?

- b) Amennyiben a 3.a) kérdésre adott válasz igenlő:

Célja-e a 85/511[...] irányelv 11. cikke (1) bekezdésének olyan egyes jogalanyok, mint [az alapeljárás fellebbezői] érdekeinek védelme? Ha a válasz nemleges, hivatkozhatnak-e ilyen egyes jogalanyok a tagállami hatóságok ezen rendelkezésekből eredő kötelezettségeinek esetleges megszegésére?

- c) Amennyiben a 3.b) kérdésre adott válaszból az következik, hogy az egyes jogalanyok hivatkozhatnak a 85/511[...] irányelv 11. cikkének (1) bekezdésére:

Milyen jogi következménye van annak, hogy a ragadós száj- és körömfájást olyan laboratórium állapította meg, amely nincs felsorolva a 85/511[...] irányelv B. mellékletében?

- 4) Úgy kell-e értelmezni a 85/511 irányelv B. mellékletét az irányelv 11. és 13. cikke rendelkezéseinek figyelembevételével, hogy a „Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad” megemlítése a B. mellékletben az [ID-Lelystadra] is vonatkozhat, vagy ez utóbbira is vonatkoznia kell?

- 5) Amennyiben az előző kérdésekre adott válaszokból az következik, hogy a ragadós száj- és körömfájást megállapíthatja olyan laboratórium, amely nincs felsorolva a 85/511 irányelv B. mellékletében, vagy a 85/511 irányelv B. mellékletét úgy kell értelmezni, hogy a „Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad” megemlítése az [ID-Lelystadra] is vonatkozhat, vagy ez utóbbira is vonatkoznia kell:

Úgy kell-e értelmezni a 85/511 [...] irányelvet, hogy az szabályozza, hogy a döntésre jogosult nemzeti közigazgatási hatóság kötve van az olyan laboratórium vizsgálati eredményéhez, amelyet a 85/511[...] irányelv B. melléklete felsorol, vagy – amennyiben a 3.a) kérdésre adott válaszból az következik, hogy a közigazgatási hatóság a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló intézkedéseit annak a laboratóriumnak az eredményeire is alapozhatja, amely nincs felsorolva a 85/511[...] irányelv B. mellékletében – ez utóbbi laboratórium eredményeihez, vagy e hatósági jogkör meghatározása a tagállam eljárási autonómiájához tartozik, és az alapeljárásban eljáró bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy vajon a vonatkozó rendelkezéseket attól függetlenül alkalmazni kell-e, hogy a laboratóriumi vizsgálatra valamely közösségi jogi vagy nemzeti jogi kötelezettség alapján kerül sor, továbbá, hogy vajon a nemzeti eljárásjogi keret alkalmazása a közösségi jogi rendelkezések végrehajtását nem teszi-e rendkívül nehézé vagy a gyakorlatban lehetetlenné?

- 6) Amennyiben az 5. kérdésre adott válaszból az következik, hogy a nemzeti hatóságok laboratóriumi eredményhez való kötöttségét a 85/511[...] irányelv szabályozza:

Feltétlenül kötelezi-e a nemzeti hatóságokat a ragadós száj- és körömfájás körében valamely laboratórium által elvégzett vizsgálat? Amennyiben a válasz nemleges, milyen mérlegelési mozgásteret enged a 85/511 irányelv a nemzeti hatóságok részére?”

- 19 A Bíróság elnöke a 2005. július 7-i végzésével az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélethozatal céljából egyesítette a C-222/05–C-225/05. sz. ügyeket.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 20 Ezzel a kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy megköveteli-e a közösségi jog a nemzeti bíróságtól azt, hogy olyan eljárásban, mint amilyen az alapügyben szerepel, a 85/511 irányelv 11. és 13. cikkének megsértésére alapított jogalapokra tekintettel hivatalból vizsgálja az igazgatási aktusok jogszerűségét.

Az elfogadhatóságról

- 21 J. van der Weerd, a Maatschap Van der Bijl, J. W. Schoonhoven, a Maatschap H. en J. van 't Oever, a Maatschap F. van 't Oever en W. Fien, B. van 't Oever, a Maatschap A. en J. Fien, a Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf, H. Koers, a Maatschap K. en G. Polinder és A. van Wijhe (a továbbiakban: J. van der Weerd és társai) vitatják a kérdést előterjesztő bíróság által lefolytatott eljárásról adott ismertetést. Előadják, hogy hivatkoztak a bíróság előtt a 85/511 irányelvre, és a Bíróság ezért nem vizsgálhatja az első kérdést.
- 22 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a

Bíróság nem vizsgálhatja – a közösségi jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell (lásd a C-300/01. sz. Salzmann-ügyben 2003. május 15-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-4899. o.] 29. és 31. pontját). A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha a közösségi jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (lásd különösen a C-379/98. sz. Preussen Elektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-2099. o.] 39. pontját, és a C-94/04. és C-202/04. sz., Cipolla és társai ügyben 2006. december 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11421. o.] 25. pontját).

23 A fent említett relevancia vélelme nem dönthető meg pusztán azon körülmény alapján, hogy az alapeljárás valamelyik fele bizonyos tényeket vitat, amelyek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja, és amelyekről az említett eljárás tárgyának meghatározása függ (a fenti hivatkozott Cipolla és társai ügyben hozott ítélet 26. pontja).

24 A jelen ügyben J. van der Weerd és társai előadják, hogy a kérdést előterjesztő bíróság tévesen vélte úgy, hogy nem terjesztették előtte elő a 85/511 irányelv vonatkozó rendelkezéseinek megsértésére vonatkozó jogalapokat. Kifejezetten olyan tényről van szó, amely helytállóságának vizsgálata nem a Bíróság feladata.

25 J. van der Weerd és társai érvelése ezért nem fogadható el.

26 Ugyanez vonatkozik a Bizottság tárgyaláson előadott azon érveire, amellyel a Bíróságnak a Dokter és társai ítéletben tett megállapításaira tekintettel kétségbe vonta a kérdést előterjesztő bíróság által feltett első kérdés szükségességét. Ez az

ítélet nem teszi nyilvánvalóan irrelevánssá a Bíróságnak a jelen ügyekben adandó válaszát a kérdést előterjesztő bíróság által meghozandó határozat tekintetében.

27 Ennélfogva a Bíróságnak választ kell adnia az első kérdésre.

Az ügy érdeméről

28 Az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy vonatkozó közösségi szabályozás hiányában a hatáskörrel rendelkező bíróságok meghatározása, a közösségi jogból származó jogok védelmét a jogalanyok számára biztosító bírósági jogorvoslatokra vonatkozó eljárási szabályok kialakítása az egyes tagállamok belső jogrendjének feladata; e szabályok azonban egyrészt nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint azok, amelyek a hasonló tagállami jogi keresetekre vonatkoznak (egyenértékűség elve), másrészt nem tehetik a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézé a közösségi jogrend által biztosított jogok érvényesítését (tényleges érvényesülés elve) (a C-430/93. és C-431/93. sz., Van Schijndel és van Veen ügyben 1995. december 14-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4705. o.] 17. pontja, és a C-129/00. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2003. december 9-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-14637. o.] 25. pontja).

29 Ami az egyenértékűség elvét illeti, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, hogy a College van Beroep voor het bedrijfsleven hatásköre kiterjed arra, hogy hivatalból figyelembe vegyen olyan jogalapokat, amelyeket a hivatalból alkalmazandó szabályok megsértésére alapítottak, amelyen a holland jog az igazgatási szervek és a bíróság hatáskörére vonatkozó, valamint az elfogadhatósági szabályokat érti. Ezek a szabályok a nemzeti eljárások alapjául szolgálnak, mivel meghatározzák azokat a feltételeket, amelyek mellett eljárást lehet indítani, valamint azokat a hatóságokat, amelyek az eljárás keretében megállapítják a jogalanyok jogainak és kötelezettségeinek a terjedelmét.

- 30 A 85/511 irányelv érintett rendelkezései nem foglalnak el hasonló helyet a közösségi jogrendben. Sem azokat a feltételeket nem állapítják meg, amelyek mellett a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezéssel kapcsolatos eljárásokat meg lehet indítani, sem pedig azokat a hatóságokat, amelyek az eljárás keretében meghatározzák a jogalanyok jogainak és kötelezettségeinek a terjedelmét.
- 31 Ezek a rendelkezések nem tekinthetők egyenértékűnek a fent említett nemzeti, hivatalból alkalmazandó szabályokkal. Következésképpen az egyenértékűség elvének alkalmazása a jelen ügyekben nem jelenti azt, hogy a kérdést előterjesztő bíróság köteles volna a 85/511 irányelv megsértésére alapított kritériumok alapján hivatalból vizsgálni valamely igazgatási aktus jogszerűségét.
- 32 Másfelől bár ezek a rendelkezések a közegészségügyi politika területére tartoznak, az alapügyekben elsősorban a ragadós száj- és körömfájás elleni intézkedésekkel érintett jogalanyok magánérdekeinek figyelembe vétele érdekében hivatkoztak rájuk.
- 33 A tényleges érvényesülés elvével kapcsolatban a Bíróság ítélkezési gyakorlata kimondja, hogy minden esetben, amikor felmerül a kérdés, hogy egy nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné, vagy rendkívül nehézé teszi-e a közösségi jogrend által a magánszemélyekre ruházott jogok gyakorlását, azt kell megvizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek az egész eljárásban betöltött helye, az eljárás lefolytatása, és az eljárás sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt. Ebből a szempontból adott esetben azokat az alapelveket is figyelembe kell venni, amelyek a nemzeti bírósági rendszer alapjául szolgálnak, mint például a védelemhez való jog, a jogbiztonság elve, és az eljárás szabályos lefolytatásának elve (lásd ebben az értelemben a C-312/93. sz. Peterbroeck-ügyben 1995. december 14-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4599. o.] 14. pontját, valamint a fent hivatkozott Van Schijndel és van Veen ügyben hozott ítélet 19. pontját).

- 34 A fent hivatkozott Van Schijndel és van Veen ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyekben a Bíróság a tényleges érvényesülés elvének azon nemzeti jogelvvvel való összeegyeztethetőségét vizsgálta, miszerint a bíróságnak a jogalapok nemzeti eljárásban hivatalból történő figyelembe vételére vonatkozó hatáskörét korlátozza azon kötelezettsége, hogy a jogvita tárgyához tartsa magát, és határozatát az eléterjesztett tényállásra alapítsa.
- 35 A Bíróság kifejtette, hogy a nemzeti bíróság hatáskörének illetően korlátozását az az elv indokolja, miszerint a feleknek kell kezdeményezniük az eljárást, és a bíróság csak kivételes esetekben, közérdekből járhat el hivatalból. Ez az alapelv a védelemhez való jogot védi, és az eljárás szabályos lefolyását biztosítja, különösen azáltal, hogy megóvja az új jogalapok értékelésével szükségszerűen együtt járó késedelemről (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Van Schijndel és van Veen ügyben hozott ítélet 21. pontját).
- 36 A fentiekre támaszkodva a Bíróság arra a megállapításra jutott, hogy nem ellentétes a tényleges érvényesülés elvével az a nemzeti rendelkezés, amely szerint a nemzeti bíróságok nem hivatkozhatnak hivatalból a közösségi jog megsértésére alapított jogalapra, amennyiben a jogalap vizsgálatával fel kellene adniuk a rájuk nézve kötelező passzivitást, túllépnek a felek által körülhatárolt jogvita kereteit, és más tényeket és körülményeket vennének alapul, mint amelyre az említett rendelkezések alkalmazásában érdekelt fél a kérelmét alapította (lásd a fent hivatkozott Van Schijndel és van Veen ügyben hozott ítélet 22. pontját).
- 37 A jelen ügyben a College van Beroep voor het bedrijfsleven előadja, hogy az előtte folytatott eljárás e tekintetben nem különbözik a fent hivatkozott Van Schijndel és van Veen ügyben hozott ítélet esetében folytatott eljárástól. Többek között a felperesek által nem hivatkozott jogalapok hivatalbóli vizsgálata túllépi az előtte folytatott jogvita kereteit. A két eljárás csak annyiban különbözik, hogy a jelen ügyben a College van Beroep voor het bedrijfsleven nemcsak végső fórumként határoz, mint az említett ítélet alapjául szolgáló ügyben, hanem első és egyben végső fórumként.

- 38 Önmagában ez a körülmény nem teremt olyan sajátos helyzetet az alapügy felperesei számára, amely kétségbe vonhatná a fent említett alapelveket. Nem eredményezhet tehát más megoldást, mint amelyre a Bíróság a fent hivatkozott Van Schijndel és van Veen ügyben hozott ítéletben jutott. Ez a körülmény ugyanis nem befolyásolja azt a tényt, hogy az előző pontban ismertetett háttér – az alapügy felperesei által nem hivatkozott jogalapok hivatalból történő figyelembe vétele a kérdést előterjesztő bíróság által – ugyanúgy, mint az említett ítélet alapjául szolgáló ügyben, sértheti a védelemhez való jogot vagy az eljárás szabályos lefolytatását, és különösen az új jogalapok értékelésével szükségszerűen együtt járó késedelemhez vezethet.
- 39 Ezt a megállapítást nem vonja kétségbe a fent hivatkozott Peterbroeck-ügyben, a C-126/97. sz., Eco Swiss ügyben 1999. június 1-jén (EBHT 1999., I-3055. o.), a C-240/98–C-244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores ügyben 2000. június 27-én (EBHT 2000., I-4941. o.), a C-473/00. sz. Cofidis-ügyben 2002. november 21-én (EBHT 2000., I-10875. o.) és a C-168/05. sz., Mostaza Claro ügyben 2006. október 26-án hozott ítélettel kialakított (EBHT 2006., I-10421. o.) ítélkezési gyakorlat.
- 40 A fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat nem releváns a jelen ügyben. Egyrészt ugyanis olyan, az adott ügghöz kapcsolódó egyedi körülmények jellemzik, amelyek azt eredményezik, hogy az alapügy felperese nem hivatkozhat eredményesen arra, hogy valamely nemzeti rendelkezés összeegyeztethetetlen a közösségi joggal (lásd a fent hivatkozott Peterbroeck-ügyben hozott ítélet 16. pontját). Másrészt a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvben (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) foglalt tényleges védelem fogyasztók számára történő biztosításának szükségessége igazolja (lásd a fent hivatkozott Océano Grupo Editorial és Salvat Editores ügyben hozott ítélet 26. pontját, a Cofidis-ítélet 33. pontját, valamint a Mostaza Claro ügyben hozott ítélet 29. pontját). Nem lehet továbbá eredményesen hivatkozni erre az ítélkezési gyakorlatra a tényleges érvényesülés elve megsértésének vizsgálatánál, mivel annak értékelésére irányul, hogy egyenlő elbánásban részesültek-e a nemzeti jogra és a közösségi jogra alapított jogalapok (lásd a fent hivatkozott Eco Swiss ügyben hozott ítélet 37. pontját).
- 41 A fentiekből az következik, hogy a tényleges érvényesülés elve az alapügghöz hasonló ügyekben nem követeli meg azt, hogy a nemzeti bíróságok – az adott

közösségi jogi rendelkezésnek a közösségi jogban betöltött jelentőségétől függetlenül – hivatalból figyelembe vegyenek valamely közösségi jogi rendelkezésre alapított jogalapot, amennyiben a feleknek valóban volt lehetőségük arra, hogy nemzeti bíróság előtt hivatkozzanak a közösségi jogra alapított jogalapra. Minthogy az alapügy felpereseinek valóban volt lehetőségük arra, hogy hivatkozzanak a 85/511 irányelvre alapított jogalapokra, a tényleges érvényesülés elve nem teszi kötelezővé a kérdést előterjesztő bíróság számára, hogy hivatalból vizsgálja az irányelv 11. és 13. cikkére alapított jogalapot.

- 42 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a közösségi jog nem követeli meg a nemzeti bíróságtól azt, hogy olyan eljárásban, mint amilyen az alapügyben szerepel, olyan jogalapot vegyen hivatalból figyelembe, amely közösségi szabályozás rendelkezéseinek megsértésén alapul, mivel ezt sem az egyenértékűség, sem pedig a tényleges érvényesülés elve nem kívánja meg.

A többi kérdésről

- 43 Az első kérdésre adott válaszra tekintettel nem szükséges megválaszolni a többi kérdést, amelyeket csak arra az esetre tettek fel, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróságnak hivatalból figyelembe kellene vennie az alapügy felperesei által nem hivatkozott jogalapokat.

A költségekről

- 44 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

A közösségi jog nem követeli meg a nemzeti bíróságtól azt, hogy olyan eljárásban, mint amilyen az alapügyben szerepel, olyan jogalapot vegyen hivatalból figyelembe, amely közösségi szabályozás rendelkezéseinek megsértésén alapul, mivel ezt sem az egyenértékűség, sem pedig a tényleges érvényesülés elve nem kívánja meg.

Aláírások

